

# Príobháideacht iarbhír vs dhealraitheach: na ceisteanna ba chóir duit a chur ort féin

Sintéis oibríochtúil ar an dara timthriall: na ceisteanna a dhealaíonn seirbhís le príobháideacht ailtireachta ó cheann le príobháideacht dhearbhaitheach. Ceistneoir don ghairmí Eorpach sula nglacann sé le huirlis dhigiteach ar bith do shonraí íogaire.

**Le go dtuigimid a chéile:** Is féidir le dhá sheirbhís a bhfuil an fógra dlíthiúil céanna acu iad féin a iompar ar bhealaí an-difriúil. Cosnaíonn ceann acu trí dhearadh teicniúil. Cosnaíonn an ceann eile trí ghealltanais conarthach. Ní léitear an difríocht san fhógra — aimsítear í trí na ceisteanna nithiúla a chur. Insíonn cáilíocht na bhfreagraí an oiread faoin táirge agus a n-ábhar féin.

## An difríocht idir príobháideacht ailtireachta agus príobháideacht dhearbhaitheach

Le linn na seacht n-alt roimhe seo den timthriall seo chuamar trí shraitheanna éagsúla den ábhar céanna. Dlí na n-aistrithe idirnáisiúnta le Schrems II. Smaoineamh matamaiticiúil na haise cripteagrafaí a shéalann gach Cuaderno. Rogha ailtireachta an kill switch agus an gabháil institiúideach a thagann léi beagnach i gcónaí. Meicníocht an chriptithe ó cheann go ceann agus an cheist oibríochtúil faoi cá bhfuil na heochracha. Ailíniú na ndreasachtaí de réir na samhla gnó. An fhéiniúlacht chripteagrafach féincheannasach. An féin-óstáil mar straitéis chomhréireach. Phléigh gach alt uillinn amháin. Tugann an ceann seo, an ceann deireanach den timthriall, le chéile iad i gceistneoir.

Tá an t-idirdhealú ar fiú é a choinneáil simplí: tá seirbhísí ann a bhfuil a bpríobháideacht *ailtireachta* agus tá seirbhísí ann a bhfuil a bpríobháideacht *dhearbhaitheach*. Tá an chéad cheann leabaithe sa dearadh teicniúil: tá sáruihte áirithe ar an ngealltanais príobháideachta deacair nó dodhéanta go teicniúil toisc nach gceadaíonn an ailtireacht iad. Tá an dara ceann taiscthe i dtéacs an fhógra dhlíthiúil: bheadh sáruihte áirithe inphionósaithe go conarthach dá dtarlóidís, ach ní chuireann aon ní cosc orthu go teicniúil. Is féidir leis an dá shamhail an RGCS a chomhlíonadh; ach cosnaíonn ceann amháin trí thógáil agus cosnaíonn an ceann eile trí ghealltanais, agus tá an difríocht ollmhór go hoibríochtúil.

Tá na ceisteanna a leanas ceaptha chun cás amháin a dhealú ón gceann eile. Ní ceisteanna teicniúla ardleibhéal iad. Is iad na ceisteanna iad ar féidir le soláthraí macánta ar bith iad a fhreagairt ina dhoiciméadú poiblí. Insíonn cáilíocht agus cruinneas an fhreagra an oiread faoin táirge agus a insíonn an freagra féin. Déantar na ceisteanna a ghrúpáil i sé shraith; is fiú iad go léir a chur sula nglactar leis an tseirbhís do shonraí íogaire, ní hamháin iad sin a aithníonn an chéad instinn.

## Sraith 1: ailtireacht

Socraímis téarma sula leanaimid ar aghaidh. Le *oibreoir* tá i gceist againn an chuideachta a sholáthraíonn an tseirbhís: an t-aonán a rialaíonn na freastalaithe agus an bogearra, seachas duine ar leith. Agus é sin soiléirithe, is í an cheist ailtireachta bhunúsach: cad a dhéanann an t-oibreoir leis an ábhar idir an seoltóir agus an faighteoir?

Tá trí fhreagra féideartha ann agus is fiú a bheith in ann idirdhealú a dhéanamh eatarthu, mar déantar an triúr a fhógairt uaireanta le foclóir cosúil.

- An chéad cheann: téann an t-ábhar trí fhreastalaí an oibreora i nglan, áit ar féidir leis an oibreoir é a léamh cé go ngeallann sé gan é a dhéanamh.
- An dara ceann: téann an t-ábhar trí fhreastalaí an oibreora criptithe, áit nach féidir leis an oibreoir é a léamh má tá na heochracha go heisiach ar ghléasanna na n-úsáideoirí.
- An tríú ceann: ní théann an t-ábhar trí aon fhreastalaí de chuid an oibreora, toisc nach bhfuil aon fhreastalaí de chuid an oibreora sa sruth sonrath sin.

Ní difríocht chéime í an difríocht idir an triúr seo: difríocht chineáil atá inti.

Is í an cheist chomhlántach —a cuireadh in iúl cheana sa Cuaderno faoin gcriptiú— ná: cé aige a bhfuil na heochracha cripteagrafacha a cheadaíonn an t-ábhar a léamh? Má tá siad ag an úsáideoir agus ag an úsáideoir amháin, tá an criptiú iarbhir. Má tá siad ag an oibreoir freisin in aon fhoirm —fiú faoin ainm «aisghabháil cuntais» nó «sioncronú idir ghléasanna»—, tá an criptiú ainmniúil. Ní cheadaíonn an cheist freagra idirmheánach macánta.

## Sraith 2: samhail ghnó

Tá an cheist faoin tsamhail ghnó chomh tábhachtach leis an gceist ailtireachta, agus ar an gcúis shubstantiúil chéanna: táirgeann na dreasachtaí, le himeacht ama, táirgí difriúla go córasach fiú le cuspóirí dearbhaithe comhionanna. Conas a dhéanann an t-oibreoir airgead inniu? Foinse amháin, dhá cheann, meascán? Má áirítear fógraíocht nó airgeadú sonraí sa mhaoiniú, cé na sonraí a dhéantar a airgeadú agus ar cén bonn dlíthiúil de chuid an RGCS a dhéantar é? An gclúdaíonn an cuspóir dearbhaithe san fhógra dlíthiúil sonraí na dtríú páirtithe a bheartaíonn an gairmí a chur faoi chúram na seirbhíse?

Agus an cheist den dara hord, nach gcuirtear in iúl i gcónaí: cén staid airgeadais ina bhfuil an t-oibreoir thar thréimhse trí nó cúig bliana? Oibríonn cuideachta i gcéim chaipitil fhiontair faoi bhrúnna difriúla ó chuideachta atá brabúsach go cobhsaí. Is é athrú na samhla maoinithe, arís agus arís eile, an nóiméad ina ndéantar an conradh intuigthe leis na húsáideoirí a athscríobh gan idirbheartaíocht.

## Sraith 3: dlínse

Don ghairmí Eorpach, ní ceist reitriciúil í ceist na dlínse. Cén dlínse ina bhfuil an t-oibreoir corpraithe? Cén tír ina bhfuil go fisiciúil na freastalaithe a phróiseálann na sonraí? An bhfuil an freagra ar an dá cheist roimhe seo mar an gcéanna nó difriúil, agus má tá sé difriúil, cén reachtaíocht a bhaineann? Réigiún Eorpach arna oibriú ag cuideachta de chuid na Stát Aontaithe, ní freagra Eorpach é, chun críocha Schrems II: tá an chuideachta faoi réir FISA 702 beag beann ar cá bhfuil na freastalaithe.

Is í an cheist oibríochtúil chomhlántach: dá dtiocfadh ordú faisnéise amárach atá bailí i ndlínse an oibreora ag iarraidh mo shonraí nó sonraí mo chliant a sheachadadh, cad a tharlódh? Má thosaíonn an freagra macánta le «bheadh ar an gcuideachta iad a sheachadadh», ní chosnaíonn an tseirbhís in aghaidh an ordaithe sin is cuma cé mhéad a thugann an fhógraíocht a mhalairt le tuiscint. Má thosaíonn an freagra macánta le «ní fhéadfadh an chuideachta iad a sheachadadh toisc nach bhfuil siad aici i nglan», cosnaíonn an tseirbhís go deimhin; agus braitheann an difríocht beagnach go hiomlán ar an dá chéad sraith, ní ar cháilíocht an pholasaí príobháideachta.

## Sraith 4: oibreoir agus kill switch

Cén cumas teicniúil a choinníonn an t-oibreoir chun an tseirbhís a chur ar fionraí, a bhlocáil, a scriosadh nó a dhíghrádú ó chian? Ní ceist pharanóideach í: is ceist oibríochtúil í. Tá an cumas sin feidhmithe arís agus arís eile ag ardáin dhigiteacha le blianta beaga anuas, uaireanta as a stuaim féin, uaireanta faoi ordú ó Rialtais, uaireanta

tar éis athruithe úinéireachta nó polasaí. Má tá an cumas ann, is fiú a fhios a bheith agat faoi cé na toimhdí atá dearbhaithe go conarthach a fheidhmítear é, agus corrlach a choinneáil do na toimhdí nár dearbhaíodh a léirigh cleachtas na mblianta beaga anuas a bheith chomh hábhartha céanna: ordú cúirte gan choinne, smachtbhanna idirnáisiúnta, athrú rialachais chorparáidigh, fáil ag eintiteas le polasaí eile.

Is í an cheist dheirfiúr ceist an phlean leanúnachais: dá bhfeidhmeodh an t-oibreoir an cumas i gcoinne an ghairmí —ar chúis ar bith, cóir nó nach ea—, cén t-am gníomhaíochta a bheadh fós ar fáil, cén nós imeachta onnmhairithe sonraí atá ann, agus chuig cén soláthraí malartach a d'fhéadfaí aistriú? Má thosaíonn an freagra le «níor cheart go dtarlódh sé sin», ní freagra oibríochtúil é; gealltanais atá ann.

## Sraith 5: féiniúlacht agus rochtain

Cé a rialaíonn na dintiúir rochtana ar an tseirbhís? Má fhéadann an t-oibreoir rochtain an úsáideora a athshocrú gan an t-úsáideoir a bheith páirteach —nós imeachta ar a dtugtar de ghnáth «aisghabháil cuntais»—, is é an t-oibreoir, go teicniúil, coimeadaí an chuntais agus is féidir leis é a thabhairt suas freisin don té a iarrann é tríd an nós imeachta cuí. Mura féidir leis an oibreoir an rochtain a athshocrú toisc go bhfuil an fhéiniúlacht go cripteagrafach ar ghléas an úsáideora, ní féidir leis an oibreoir é a thabhairt suas ach an oiread, fiú faoi ordú. Tá an dá mhodh dlisteanach de réir an chomhthéacs; ach, arís eile, tá siad difriúil, agus is fiú a fhios a bheith agat cé acu atá á ghlacadh.

Cad a tharlaíonn do shonraí an ghairmí má chailleann an gairmí an rochtain? An bhfuil meicníochtaí aisghabhála ann —cuntais, comhaid, seisiúin— atá ag brath ar an oibreoir? An bhfuil na meicníochtaí sin comhoiriúnach le déonteolaíocht ghairmiúil na hearnála má dhéantar an t-oibreoir a chomhéigniú chun iad a úsáid?

## Sraith 6: todhchaí

Is minic a dhéantar failli sa tsraith dheireanach seo toisc go n-éilíonn sí réamh-mheastóireacht. Cad a tharlódh dá gceannódh cuideachta eile an tseirbhís? Tagann athbhreithniú ar théarmaí na seirbhíse sna míonna ina dhiaidh sin le beagnach gach fáil. Cad a tharlódh dá n-athródh na ceanglais rialála? Tá oibleagáidí baint agus blocála méadaithe ag dlí na hEorpa ó 2022, níor laghdaigh sé iad. Cad a tharlódh dá n-imeodh an t-oibreoir? Níl plean imeachta doiciméadaithe ag cuid shuntasach de na seirbhísí scamail do chás dúnta an oibreora; aimsíonn an gairmí an fhadhb nuair nach bhfuil am ann a thuilleadh chun é a ullmhú.

Tá foclaíocht ann ar fiú í a choinneáil don tsraith seo: na hailtireachtaí a bhraitheann níos lú ar an oibreoir, tá siad níos teasaí in aghaidh athruithe an oibreora. An féin-óstáil in aon cheann dá modhanna, an fhéiniúlacht chripteagrafach féincheannasach, na cumarsáidí gan fhreastalaí sa lár, laghdaíonn siad seo go léir an dromchla riosca amach anseo trí nós imeachta an dromchla spleáchais reatha a laghdú. Ní dhéanann siad é a dhíchur; laghdaíonn siad é.

## An difríocht idir struchtúr agus gealltanais

Dá mbeadh orainn an timthriall a dhriogadh in aon abairt amháin, seo a bheadh ann: maireann na freagraí struchtúracha cé go n-athraíonn an t-oibreoir, an riarachán nó an reachtaíocht; maireann na freagraí trí ghealltanais a fhad agus is féidir leis an té a ghealltanaíonn iad a choinneáil agus a fhad agus is mian leis. Is féidir leis an dá cheann a bheith ceart ag an nóiméad a nglactar leo. Ní sheasann ach ceann amháin den dá cheann go neamhspleách ar imeacht ama agus ar athrú na n-imthosca.

Ní chiallaíonn sé seo go gcaithfidh gach gairmí freagraí struchtúracha a éileamh ar gach seirbhís a nglacann sé léi. Fanann an chomhréireacht dlisteanach: ní theastaíonn ón scarbhileog do chuntasaíocht inmheánach an freagra céanna a theastaíonn ó chomhad cliniciúil othair. Ciallaíonn sé, áfach, go bhfuil an ghairmiúlacht i gceist le fios a bheith agat cén cineál freagra ar glacadh leis i ngach cás, agus le bheith tar éis cinneadh comhfhiosach a dhéanamh go bhfuil an cineál freagra sin comhréireach leis an sonra sonrath.

# An ceistneoir, eagraithe

Dhá cheist déag nithiúla a dhéanann achoimre ar an timthriall, eagraithe ionas go gcuireann an freagra ar gach ceann eolas ar fáil don chéad cheann eile:

1. An dtéann an t-ábhar trí fhreastalaí an oibreora? Má théann: i nglan, criptithe le heochracha an oibreora, nó criptithe le heochracha eisiacha an úsáideora?
2. Má luaitear criptiú ó cheann go ceann, cá bhfuil na heochracha cripteagrafacha? An bhfuil aon chuid díobh ar eolas ag an oibreoir nó á coinneáil aige in aon fhoirm, lena n-áirítear «athshlánú»?
3. Cé na meiteashonraí a ghineann agus a choinníonn an tseirbhís? Cá fhad? Cé dóibh atá siad infheicthe?
4. Conas a mhaoiníonn an t-oibreoir é féin? Má áirítear fógraíocht nó airgeadú sonraí sa mhaoiniú, an gclúdaíonn an cuspóir dearbhaithe sonraí tríú páirtithe a chuir an gairmí faoina chúram?
5. Cén staid airgeadais ina bhfuil an t-oibreoir thar thréimhse trí nó cúig bliana? An bhfuil tosca ann a thugann le tuiscint go bhfuil athrú samhla ar tí teacht (uairiú stocmhalartáin ar feitheamh, babhta maoinithe ag dul i ndísc, fáil dhóchúil)?
6. Cén dlínse ina bhfuil an t-oibreoir corpraithe? Cén tír ina bhfuil na freastalaithe go fisiciúil? Más difriúil iad, cén reachtaíocht náisiúnta a bhaineann leis an bpróiseáil?
7. Cad a tharlódh dá n-iarrfadh ordú faisnéise atá bailí i ndlínse an oibreora mo shonraí a sheachadadh? An bhféadfadh an chuideachta é a chomhlíonadh go teicniúil?
8. Cén cumas teicniúil a choinníonn an t-oibreoir chun an tseirbhís a chur ar fionraí, a bhlocáil nó a scriosadh? Faoi cé na toimhdí conarthacha? Faoi cé na toimhdí neamhchonarthacha atá doiciméadaithe go stairiúil?
9. Cén plean imeachta atá ann dá bhfeidhmeodh an t-oibreoir an cumas sin i mo choinne, go cóir nó go héagórach? An bhfuil nós imeachta doiciméadaithe ann chun sonraí a onnmhairiú chuig soláthraí malartach?
10. Cé a rialaíonn na dintiúir rochtana? An féidir leis an oibreoir iad a athshocrú gan mé a bheith páirteach? An gcosnaíonn sin mé nó an gcuireann sé i mbaol mé?
11. An bhfuil rogha mhalartach Eorpach, féin-óstáilte nó gan fhreastalaí sa lár ann don fheidhm shonrach seo? Cén costas iarbhir atá uirthi, i gcomparáid leis an mbaol measta?
12. Dá ndéanfadh cigire, iniúchóir nó cliant a ndeachaigh sárú i bhfeidhm air an cinneadh atá á dhéanamh inniu a scrúdú i gceann cúig bliana, an mbeadh an rogha reatha indéanta a chosaint leis na hargóintí atá ar fáil inniu, nó an mbeadh gá leithscéal a ghabháil as gan ceisteanna réasúnta a chur?

Ní bhíonn na ceisteanna ag súil le freagraí foirfe. Bíonn siad ag súil le freagraí macánta, atá a fhios ag an oibreoir macánta conas iad a thabhairt agus a sheachnaíonn an t-oibreoir nach bhfuil chomh macánta sin ó iad a chur in iúl go cruinn. Is gnách go mbraitear an difríocht oibríochtúil idir an dá chineál oibreora, deirimid é gan drámatúlacht, trí na freagraí a thugann siad go saorálach a léamh go mall, fiú sula gcaithfear níos mó a iarraidh.

---

*Leis an alt seo dúnaimid an dara timthriall de Cuadernos Lacre. Thosaíomar leis an bhfiacha eagarthóireachta a fágadh le hoidhreacht ó Schrems II agus críochnaímid le ceistneoir oibríochtúil. Ar an mbealach chuamar trí choincheapa —hais, criptiú, féiniúlacht— agus anailísí feidhmeacha —kill switch, samhail ghnó, self-hosting—. Níorbh é intinn eagarthóireachta dhearbhaithe an fhoilseacháin an léitheoir a bhá le liosta uileghabhálach fadhbanna, ach uirlisí a thabhairt dó ionas go n-aithneoidh sé, os comhair seirbhíse nua ar bith, cén cineál freagra atá á ghlacadh aige. Is é an t-idirdhealú sin —idir ailtireacht agus gealltanais— an uirlis. An chuid eile, cuirfidh gach gairmí é i seirbhís na sonraí a mheasann sé, ina chleachtas, fiú na ceiste.*

## Foinsí agus léitheoireacht bhreise

- An foilseachán seo, timthriall 2 (Bealtaine 2026) — *Schrems II, cúig bliana ina dhiaidh sin, Cad is SHA-256 ann i ndáiríre, Kill switch agus an gabháil institiúideach, Criptiú ó cheann go ceann, mínte i ndáiríre, An tsamhail ghnó mar chomhartha muiníne, Na 24 focal: cad is féiniúlacht chripteagrafach ann, Féin-óstáil mar chleachtas gairmiúil*. Na seacht n-alt ar a luíonn an ceistneoir seo.

- Rialachán (AE) 2016/679 — An Rialachán Ginearálta maidir le Cosaint Sonraí. Creat dlíthiúil tagartha do na ceisteanna go léir a chuireann an ceistneoir, go háirithe Airteagail 5, 6, 25, 28, 32, 33 agus Caibidil V.
- An Bord Eorpach um Chosaint Sonraí — treoirlínte agus tuairimí oibríochtúla faoi Schrems II, aistrithe idirnáisiúnta, measúnuithe tionchair agus cuntasacht réamhghníomhach (foilseacháin 2020-2024).
- Gníomhaireacht Spáinneach um Chosaint Sonraí — smachtbhannaí a foilsíodh 2022-2024 ar rialaitheoirí próiseála as ionstraimí aistrithe míchuí nó as measúnuithe tionchair fhoirmiúla gan ábhar substaintiúil.
- noyb.eu — An Lárionad Eorpach um Chearta Digiteacha, faoi stiúir Maximilian Schrems. Stóras poiblí gearán, achomharc agus anailísí faoi chomhlíonadh iarbhír, ní dealraitheach, rialacha cosanta sonraí na hEorpa.

[← Roimhe seo](#)[Féin-óstáil mar chleachtas gairmiúil](#)[Ar aghaidh](#) → [An rud nach féidir le síniú a dheisiú](#)

## Léitheoireacht le déanaí

- [Machnamh · 29 Meitheamh 2026 Níl tú gan ainm](#)
- [Machnamh · 27 Bealtaine 2026 An rud nach féidir le síniú a dheisiú](#)
- [Anailís · 25 Bealtaine 2026 Féin-óstáil mar chleachtas gairmiúil](#)

Beir an t-alt seo leat áit ar bith a dteastaíonn sé uait.

[↓ Markdown](#) [↓ Téacs simplí](#) [↓ PDF](#)

Íoslódálfar an comhad chuig do ghléas. Ón áit sin is féidir leat é a shábháil, é a iompórtáil go Solo2 nó é a roinnt cibé áit is mian leat. Ní chinneann Cuadernos an ceann scríbe duitse.

Séala céir · SHA-256 4e3bce9777b19cd3fc74df12894f0183fd2a5ed0da7e9026ce7115b880231239

[Gnéithe](#) [Nuacht](#) [Blag](#) [Cabhair](#) [Maidir le](#) [Teagmháil](#)  
[Trédhearcacht](#) [Fíorú](#) [Príobháideacht](#) [Téarmaí](#) [Fianáin](#)

Cuadernos Lacre · Foilseachán de chuid [Menzuri Gestión S.L.](#) · scríofa ag R.Eugenio · curtha in eagar ag foireann [Solo2](#).

Ní úsáideann an suíomh seo fianáin. Tá gach a luchtáíonn do bhrabhsálaí scríofa nó maoirsithe againn agus óstáilte ar ár bhfreastalaithe Eorpacha: an córas tomhais anaithnid (Umami, féin-óstáilte) agus an t-íosmhéid JavaScript is gá don roghnóir teanga agus do do rogha téama solais nó dorcha, a shábháiltear ar do ghléas féin. Gan acmhainní ó chuideachtaí seachtracha, gan rianairí, gan próifíliú, gan comhroinnt sonraí. Más mian leat sinn a leanúint: [RSS](#).